Mapes de Patrimoni Cultural

Diputació Barcelona

Capella de Sant Amanç de Viladés

Rajadell

Ubicació

Comarca:	Bages
Lloc/Adreça:	Sant Amanç de Viladés. Mas de Viladés, al NO del municipi
Emplaçament	Carretera de Rajadell a Calaf. S'hi arriba per la N-141b en paral·lel a la C-25.
Alçada:	370

Coordenades:

Latitud:	41.7342
Longitud:	1.6778
UTM Est (X):	390043
UTM Nord (Y):	4621110

Classificació

Número de fitxa	08178 - 4
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Edifici
Estil / època:	Medieval Romànic Modern
Segle	XII-XVIII
Estat de conservació	Dolent
Notes de conservació:	L'esglesia nova està en bon estat però la capella romànica està en una situació d'abandó, amb dificil acccés, i plena de vegetació i mals endreços
Protecció	Legal
Observacions protecció:	BCIL. Catàleg bens protegits 2014 (num. 4)
Número inventari	si. IPA
Generalitat i altres inventaris	
Accés	Fàcil
Ús actual:	Altres
Titularitat	Privada

Titular:	Bisbat de Vic
Autoria de la fitxa	PEP 1993 (Jordi Piñero)/ OPC 2017-21
Data de registre de la fitxa:	dt., 05/05/2020 - 02:00

Descripció

L'església de Sant Amanç està composada per l'antiga església vella (d'estil romànic) i l'església nova, construïda al segle XVII, que s'adossa a la primitiva capella.
De l'església romànica se'n conserva l'absis i una part de la nau. Es tracta d'una església petita i d'una sola nau (orientada cap a llevant), que en fer-se les remodelacions posteriors, va quedar tallada aproximadament per la meitat i adossada a la nova església. L'absis és de radi ultrapassat, que gairebé és tan ample com la nau . El parament de les façanes és fet amb carreus de mida mitjana no gaire regulars, de pedra local (vermelles i grises). Per la banda exterior, l'absis té una base d'uns 40 cm. d'alçada. Més amunt hi ha una finestrella molt estreta situada en posició excèntrica; és a dir, desplaçada cap a un costat. Té un aspecte molt arcaic i està feta amb dos blocs de pedra laterals i un de superior rebaixat en forma de mig punt. Podria ser de mitjans del segle XII. Actualment hi ha dues portes (una d'elles tapiada) que donaven accés a la nau quan s'utilitzava com a magatzem. Al mur de migdia encara es pot veure el buidat d'un fragment del primitiu portal, que era fet amb arc de mig punt adovellat . A l'interior destaca un enllosat fet amb pedra molt ben escairada. El sostre és amb volta de canó lleugerament apuntada. Actualment les parets interiors estan cobertes amb guix.
Pel que fa a l'església nova, es va construir al segle XVII al sector occidental de la romànica. Aquest va passar a ser la sagristia de l'església moderna. És una construcció de planta rectangular, orientada perpendicularment respecte a l'antiga (és a dir cap el nord) amb una capella adossada a la banda de ponent i la sagristia (part del temple romànic) a llevant. La coberta és a doble vessant (amb el ràfec motllurat) amb el carener perpendicular a la façana Les façanes són de pedra arrebossada de color beix . Queden restes de policromia: una faixa amb un motiu geomètric que recorre tot el perímetre de la façana sota el ràfec. La façana principal té un portal rectangular amb llindes i és coronat amb campanar d'espadanya per a dues campanes (actualment n'existeix una). L'interior és d'una sola nau, austera i coberta amb volta. Presenta un cor sobre l'entrada. L'absis és rectangular (el presbiteri es data el 1719 i el cor el 1789). Les parets interiors són completament emblanquinades. Es conserva la pintura mural, del segle XIX, de poc interès.

Observacions:

També coneguda com a Sant Amanç de Rajadell. El temple, d'aspecte rústic i senzill, es troba al costat del Mas Viladés (a ponent) i ben aprop de la riera de Rajadell. L'interior de la nau moderna, actualment austera, tenia un retaule que es va destruir durant la guerra civil. A la capella lateral es conserven tres talles d'escàs valor. A l'interior de l'església nova també es conserven dues lloses grans corresponents a tombes. Una porta la següent inscripció: "Setelles 1636". A la llinda del portal de l'església nova hi ha inscrita la data "1632". A la façana principal hi ha una pedra en forma de marc on antigament es penjaven els edictes de l'Ajuntament perquè fossin coneguts per tots els habitants del barri de Sant Amanç. Actualment a l'església s'hi diu missa dues vegades l'any: per Sant Amanç i per tots Sants. Cada 15 d'agost s'hi fa una cerimònia religiosa a la que esta convidada tota la gent del poble; els amos conviden a un petit vermut i al vespre hi ha ball i el joc del Conill porquí (fitxa 211).
A la banda de llevant de l'església hi ha adossat un petit cementiri de les famílies dels masos dels voltants, amb nínxols. Davant dels nínxols es troba una creu de ferro encastada en una peanya paral·lelepípede de pedra col·locada al centre d'una gran pedra circular de molí.
Junt amb les ruïnes de Sant Simeó de Centelles i, possiblement, Santa Llúcia, l'església de sant Amanç és l'únic exemple d'arquitectura romànica al terme de Rajadell. L'absis de l'església antiga es va separar de la nau mitjançant un mur i es destinà a sagristia i després a magatzem d'eines pel Mas

Viladés.

Història

La primera notícia documental del temple és del 1027, quan és citat com a "Sant Emanz". Es tracta, però, d'un topònim afegit posteriorment al document. L'any 1113 es fa la donació del "mansum Font e Amanz" al monestir de Sant Cugat. Es tracta, doncs, d'un nucli important. L'any 1284 l'església es coneix com Santa Maria de Sant Amanç (Maria era l'advocació i Amanç el lloc?), però els documents posteriors només citen l'advocació de sant Amanç. A partir de l'església es formarà una sagrera que donarà lloc al nucli de poblament més important del terme de Rajadell al segle XIII, tot i que mai va tenir categoria parroquial. El 1558 Joana Sentelles, del Mas Centelles, fa testament i deixa tres lliures per al retaule que s'ha de fer a l'església de sant Amanç. El 1632 es va acabar la nova església, tal com ho indica la llinda de la porta. Quatre anys més tard s'hi enterra Melcior Sentelles, casat amb la pubilla Planell. L'any 1676 es va fer un contracte amb Pere Casals per fer una sagristia. Del document es desprèn que en aquest moment quedaven restes de l'antiga església que es van destruir en fer la sagristia. Un document de 1685 es refereix al temple com a sufragani de Sant Iscle de Rajadell. Al segle XVIII el lloc agrupava un nucli de famílies al voltant de l'església, del mas i del molí. L'antic edifici romànic va subsistir sense culte, tal vegada com a magatzem del mas, que és l'ús que actualment té, en estat de total abandó.
L'església es va saquejar durant la Guerra Civil i es destruí un retaule. Des d'aleshores ja no s'ha recuperat. Tot i que fins el moment no tenim cap evidencia arqueològica, és probable que la primitiva església romànica s'assenti sobre un temple anterior d'època romana (ja fos pagà o paleocristià). La importància de l'establiment romà que hi havia a prop (fitxa 136) el pas d'una estrada antiga donen força crèdit a aquesta hipòtesi.

Bibliografia

Rafat i Selga, Francesc (1993). Masos, safrà, occitans i pesta negra. Estudis d'història de la Catalunya Central. Monogràfics, 11. Centre d'Estudis del Bages. Manresa, 1993.
RAFAT, Francesc (1987). Sant Amanç de Rajadell. Full de la festa de sant Sebastià. Rajadell (18 de gener 1987)
AA VV (2014). Enciclopèdia del Romànic. Barcelona (3 volums). Volum II. Fundación Santa Maria la Real del Patrimonio Histórico. Rajadell (pp.984-986)
RAFAT i SELGA, FRANCESC. (1987) Capítol "Rajadell" a Història del Bages II. Parcir edicions. 1987 p. 203-220
JUNYENT/ MAZCUÑAN (1984). Catalunya Romànica, Vol. XI (El Bages). Barcelona, Fundació Enciclopèdia Catalana. pp. 360-361
BENET, A (1984)